ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 12. júna 2008 *

Vo veci C-462/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 22. decembra 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Lyal a M. Afonso, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Portugalskej republike, v zastúpení: L. Fernandes, Â. Seiça Neves a R. Laires, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

* Jazyk konania: portugalčina.

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory K. Lenaerts, sudcovia R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), E. Juhász, J. Malenovský a T. von Danwitz,

generálny advokát: P. Mengozzi,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. marca 2008,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou sa Komisia Európskych spoločenstiev domáha toho, aby Súdny dvor určil, že Portugalská republika si tým, že ponecháva v účinnosti legislatívne ustanovenia, podľa ktorých 5 %-ná znížená sadzba dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) sa uplatňuje na poplatky spojené s prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 a 28 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23), zmenenej a doplnenej smernicou Rady

2001/4/ES z 19. januára 2001 (Ú. v. ES L 22, s. 17; Mim. vyd. 09/001, s. 341, ďalej len „šiesta smernica“).

Právny rámec

Šiesta smernica

2 Devätnáste odôvodnenie šiestej smernice znie:

„keďže je dôležité na prechodné obdobie poskytnúť možnosť postupného prijímania národných zákonov v špecifických oblastiach“.

3 Podľa článku 2 bodu 1 šiestej smernice podlieha DPH „dodávka tovaru alebo služieb za úhradu v rámci územia štátu zdaniteľnou osobou“.

4 Podľa článku 4 ods. 1 a 5 šiestej smernice:

„1. Pojem ‚zdaniteľná osoba‘ predstavuje osobu, ktorá nezávisle na ľubovoľnom mieste vykonáva hospodársku činnosť bližšie určenú v odseku 2, odhliadajúc od účelu a výsledkov tejto činnosti.

…

5. Štátne orgány, orgány regionálnej a miestnej správy a iné orgány riadiace sa verejným právom sa nepovažujú za zdaniteľné osoby vzhľadom na činnosti alebo plnenia, ktorých sa zúčastňujú ako verejné orgány ani vtedy, keď v súvislosti s týmito činnosťami alebo plneniami inkasujú dávky, poplatky, príspevky alebo platby.

Ak sa zúčastňujú takýchto činností a plnení, považujú sa za zdaniteľné osoby v súvislosti s týmito činnosťami a plneniami v tých prípadoch, keď by zaobchádzanie s nimi ako s nezdaniteľnými osobami viedlo k výraznému narušeniu voľnej súťaže.

V každom prípade sa budú tieto orgány považovať za zdaniteľné osoby v súvislosti s činnosťami uvedenými v Prílohe D za predpokladu, že sa neuskutočnia v takom malom rozsahu, že sú zanedbateľné.

…“

5 Čo sa týka sadzieb DPH, článok 12 ods. 3 písm. a) prvý až tretí pododsek šiestej smernice stanovuje:

„Bežnú sadzbu dane z pridanej hodnoty stanoví každý členský štát ako percento zdaniteľného základu, ktoré je rovnaké pre dodanie tovaru a poskytovanie služieb. Od 1. januára 2006 do 31. decembra 2010 bežná daňová sadzba nesmie byť nižšia ako 15 %.

Rada rozhodne v súlade s článkom 93 zmluvy o úrovni bežnej daňovej sadzby, ktorá sa bude uplatňovať po 31. decembri 2010.

Členské štáty môžu tiež použiť jednu alebo dve znížené sadzby. Tieto sadzby sa stanovia ako percento zdaňovanej čiastky, ktoré nesmie byť menej ako 5 % a bude platiť len pre poskytovanie kategórií tovarov a služieb špecifikovaných v prílohe H.“

6 Služby, ktoré poskytujú užívateľom používanie cestných infraštruktúr za poplatok, nie sú zaradené ani do zoznamu prílohy D, ani do zoznamu prílohy H šiestej smernice.

7 Článok 28 ods. 2 šiestej smernice znie:

„Bez ohľadu na článok 12 (3) sa počas prechodného obdobia použijú nasledujúce ustanovenia uvedené v článku 28l.

…

d) Členské štáty, ktoré k 1. januáru 1991 uplatňovali zníženú sadzbu na reštauračné služby, detské odevy, detskú obuv a bývanie, môžu pokračovať v uplatňovaní tejto sadzby na takéto dodávky,

e) Členské štáty, ktoré k 1. januáru 1991 uplatňovali zníženú sadzbu na dodávky iných tovarov a služieb než sú tie, ktoré sú uvedené v Prílohe H, môžu na tieto

dodávky používať zníženú sadzbu alebo jednu z dvoch znížených sadzieb, ktoré uvádza článok 12 (3), za predpokladu, že táto sadzba nie je nižšia než 12 %.“

Vnútroštátne právo

8 Portugalský zákonník dane z pridanej hodnoty (ďalej len „CIVA“) vo svojom článku 18 ods. 1 písm. a) stanovuje, že dovozy, dodávky tovarov a poskytovanie služieb uvedené na zozname I prílohy CIVA sa zdaňujú 5 %-nou zníženou sadzbou DPH. Bod 2.19 tohto zoznamu uvádza „poplatky spojené s prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone“.

9 Vývoj portugalskej právnej úpravy týkajúcej sa sadzby DPH uplatňujúcej sa na tento typ poplatku bol takýto:

— k 1. januáru 1991 platila 8 %-ná znížená sadzba, ktorá bola rovnaká ako sadzba pre poplatky za diaľnice,

— od 24. marca 1992 do 31. decembra 1994 sa podľa zákona č. 2/92 z 9. marca 1992 uplatňovala bežná sadzba DPH,

— od 1. januára 1995 sa na poplatky spojené s prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone podľa zákona č. 39-B/94 z 27. decembra 1994 uplatňuje 5 %-ná znížená sadzba DPH. Na ostatné poplatky sa naďalej uplatňuje bežná daňová sadzba.

Skutkový stav a konanie pred podaním žaloby

Skutočnosti predchádzajúce tomuto sporu

10 Uplatňovanie 5 %-nej sadzby DPH Portugalskou republikou na poplatky spojené s prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone bolo už predmetom prvého konania pre nesplnenie povinnosti na podnet Komisie v apríli 1996. Toto konanie bolo ukončené rozsudkom z 8. marca 2001, Komisia/Portugalsko (C-276/98, Zb. s. I-1699).

11 Táto vec, v ktorej bolo rozhodnuté uvedeným rozsudkom, sa týkala nielen služieb spojených s prejazdom ponad rieku Tejo prostredníctvom spoplatnenia mosta, ale tiež plnení týkajúcich sa určitých tovarov. Komisia tvrdila, že uplatnením 5 %-nej sadzby DPH na tieto služby a plnenia si Portugalská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 12 a článku 28 ods. 2 šiestej smernice.

12 V už citovanom rozsudku Komisia/Portugalsko Súdny dvor vyhovel žalobe Komisie v tej časti, ktorá sa týkala tovarov, ale zamietla ju v časti týkajúcej sa poplatkov. Tento rozsudok bol odôvodnený takto:

„22 Komisia vytýka Portugalskej republike porušenie článku 12 ods. 3 a článku 28 ods. 2 šiestej smernice tým, že podriaďuje poplatky spojené s prejazdom cez spoplatnený most ponad rieku Tejo v Lisabone 5 %-nej zníženej sadzbe DPH namiesto bežnej daňovej sadzbe, ktorá v Portugalsku predstavuje 17 %.

23 Treba však konštatovať, že Komisia nepredložila Súdnemu dvoru údaje, ktoré by mu dovolili potvrdiť existenciu údajného nesplnenia povinnosti. Treba preto zdôrazniť, že nie je stanovené, že predmetné poskytovanie služieb podliehalo DPH.

24 V tomto smere treba pripomenúť, že podľa článku 2 bod 1 šiestej smernice podlieha DPH len poskytovanie služieb vykonávané osobou podliehajúcou dani, konajúcou ako taká.

25 Podľa článku 4 ods. 5 tej istej smernice orgány riadiace sa verejným právom nie sú považované za osoby podliehajúce dani za činnosti alebo plnenia, ktoré uskutočnili ako orgán verejnej moci, aj keď za protihodnotu. Ako to už Súdny dvor niekoľkokrát pripomenul, analýza tohto textu vo svetle cieľov, ktoré táto smernica sleduje, dokazuje, že kumulatívne musia byť splnené dve podmienky na to, aby sa uplatnilo pravidlo nezdaňovania, t. j. výkon činnosti verejným orgánom a výkon dosiahnutých činností ako orgán verejnej moci (pozri najmä rozsudky z 12. septembra 2000, Komisia/Grécko, C-260/98 [Zb. s. I-6537], bod 34; Komisia/Francúzsko, C-276/97 [Zb. s. I-6251], bod 39; Komisia/Írsko, C-358/97 [Zb. s. I-6301], bod 37; Komisia/Spojené kráľovstvo, C-359/97 [Zb. s. I-6355], bod 49, a Komisia/Holandsko, C-408/97 [Zb. s. I-6417], bod 34,…).

26 Komisia však, ako to na pojednávaní upresnila aj portugalská vláda, nenamieta skutočnosť, že spoplatnený most ponad rieku Tejo v Lisabone sprístupňuje užívateľom orgán riadiaci sa verejným právom, konajúc ako orgán verejnej moci.

27 Je preto namieste konštatovať, že ak sú v tomto prípade splnené podmienky stanovené v článku 4 ods. 5 prvom pododseku šiestej smernice, poskytovanie služieb orgánom riadiacim sa verejným právom nie je zdaniteľné. Komisia sa v tomto prípade nesprávne domnieva, že toto ustanovenie dáva jedine možnosť odchýliť sa od všeobecnej zásady uvedenej v článku 2 bode 1 šiestej smernice. Zo znenia článku 4 ods. 5. šiestej smernice jasne vyplýva, že členské štáty nemôžu považovať orgány riadiace sa verejným právom za osoby podliehajúce dani pre

činnosť vykonanú ako orgán verejnej moci, keďže v tomto prípade táto činnosť nie je uvedená v prílohe D šiestej smernice a nespĺňa podmienky uvedené v článku 4 ods. 5 druhého pododseku. Nemôžu preto na základe článku 2 bodu 1 šiestej smernice zdaňovať plnenia vykonané týmito orgánmi (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. októbra 1989, Comune di Carpaneto Piacentino a i., 231/87 a 129/88, Zb. s. 3233, bod 33).

28 Ak nezdanenie predmetných činností DPH vedie k závažnému narušeniu hospodárskej súťaže podľa článku 4 ods. 5 druhého pododseku šiestej smernice, využívanie uvedeného mosta za poplatok by bolo istotne zdaniteľné na základe tohto istého ustanovenia. Je potrebné však konštatovať, že Komisia v žiadnom štádiu konania pred podaním žaloby nenamietala existenciu takýchto narušení.

29 Portugalská republika tým, že zaviedla alebo ponechala v účinnosti zníženú sadzbu DPH za poplatky spojené s prejazdom mosta ponad rieku Tejo, neporušila teda článok 12 ods. 3 a článok 28 ods. 2 šiestej smernice, ako to naopak tvrdí Komisia. V rámci tohto sporu nie je potrebné odpovedať na otázku, či tento členský štát porušil ostatné ustanovenia tej istej smernice. Keďže Komisia neuviedla počas konania pred podaním žaloby žiadny žalobný dôvod založený na porušení iných ustanovení, ako je článok 12 ods. 3 a článok 28 ods. 2 šiestej smernice, toto porušenie preto nie je predmetom sporu.

30 Žalobu Komisie treba preto zamietnuť v tej časti, ktorá sa týka poplatkov spojených s prejazdom mosta ponad rieku Tejo v Lisabone.“

Konanie pred podaním žaloby týkajúce sa tohto konania o nesplnenie povinnosti

13 Po vyhlásení už citovaného rozsudku Komisia/Portugalsko sa Komisia rozhodla otvoriť nové konanie pre nesplnenie povinnosti. Výzva z 19. decembra 2003 uvádzala dve výhrady proti Portugalskej republike:

— hlavne, vytýkané nesplnenie povinnosti vyplývalo z prípadného nesúladu CIVA s článkom 4 ods. 5 šiestej smernice, keďže predmetné služby z dôvodu, že boli plnené zdaniteľnou osobou DPH, nemali byť zdaňované touto daňou,

— subsidiárne, v prípade, že portugalské orgány považovali predmetné služby za zdaniteľné, uvedené nesplnenie povinnosti sa zakladá na prípadnom nesúlade CIVA s článkami 12 a 28 tej istej smernice, keďže sa mala vo veci samej uplatňovať bežná sadzba DPH a nie znížená sadzba.

14 S prihliadnutím na odpoveď portugalských orgánov na výzvu Komisia zaslala 9. júla 2004 Portugalskej republike odôvodnené stanovisko opakujúc svoje hlavné, ako aj subsidiárne tvrdenie a vyzvala ju, aby v lehote do dvoch mesiacov od prijatia tohto stanoviska prijala potrebné opatrenia na splnenie svojich povinností, ktoré jej z neho vyplývajú. Keďže tento členský štát neprijal v stanovenej lehote opatrenia smerujúce k zmene právnej úpravy, Komisia sa rozhodla podať túto žalobu o nesplnenie povinnosti.

15 Komisia na podporu svojej žaloby uvádza, že druhá výhrada z uvedených dvoch v bode 13 tohto rozsudku sa zakladá na skutočnosti, že sa na poplatky spojené s cestným prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone neuplatňuje bežná sadzba DPH, ale 5 %-ná sadzba.

O žalobe

16 Portugalská republika samostatným podaním vzniesla na základe článku 91 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora námietku neprípustnosti. Súdny dvor 16. januára 2007 rozhodol pripojiť túto námietku k veci samej a skúmať ju spoločne s ňou.

O námietke neprípustnosti

Argumentácia účastníkov konania

17 Portugalská republika vznáša námietku neprípustnosti založenú na možnej právnej sile rozhodnutej veci. Podľa nej Súdny dvor vo svojom už citovanom rozsudku Komisia/Portugalsko rozhodol o tej iste otázke, ako je v tejto žalobe. Ani skutkové okolnosti, ani uplatnené vnútroštátne právo alebo právo Spoločenstva sa nezmenili, rozhodnutie Súdneho dvora v bode 29 citovaného rozsudku o neexistencii porušenia článku 12 ods. 3 a článku 28 ods. 2 šiestej smernice by preto malo byť právoplatné a malo by odôvodňovať neprípustnosť žaloby.

18 Tento členský štát uvádza, že ak výzva alebo odôvodnené stanovisko týkajúce sa tohto konania sa vzťahujú na iné nesplnenia povinnosti portugalskej právnej úpravy, ktoré jej vyplývajú zo šiestej smernice, najmä porušenie článku 4 ods. 5 tejto smernice, predmet tejto žaloby je aj tak vymedzený článkami 12 a 28 tej istej smernice, ktoré už boli namietané vo veci, v ktorej bolo rozhodnuté už citovaným rozsudkom Komisia/Portugalsko.

19 Komisia namieta neprípustnosť vznesenú Portugalskou republikou proti svojej žalobe.

20 Na jednej strane Komisia tvrdí, že právna sila rozhodnutej veci sa vzťahuje len na účinne alebo potrebne prejednané skutkové a právne body v už citovanom rozsudku Komisia/Portugalsko bez toho, aby bol v rámci výkladu bodov 23 až 28 rozsudku zistený nesúlad portugalskej právnej úpravy s článkami 12 a 28 šiestej smernice. V uvedenom rozsudku Súdny dvor len rozhodol, že Komisia nedokázala súkromnoprávny charakter prevádzkovateľa predmetných služieb.

21 Na druhej strane Komisia považuje existenciu zmeny skutkových okolností, na ktoré sa prihliadalo ako na platné v roku 2001, za zjavnú, čo bráni tomu, aby už citovaný rozsudok Komisia/Portugalsko získal právnu silu rozhodnutej veci v porovnaní s novým konaním, kde sú rovnakí účastníci konania a rovnaký predmet, ktorým žaloba smerovala k uvedenému rozsudku.

22 V tomto smere Komisia namieta nejasný a zjavne protirečiaci charakter rozdielnych postojov postupne zaujatých portugalskými orgánmi, čo sa týka právneho postavenia subjektu povereného prevádzkou spoplatnených mostov ponad rieku Tejo v Lisabone. Ak počas pojednávania vo veci, o ktorej sa rozhodlo už citovaným rozsudkom Komisia/Portugalsko, uvedené orgány uvádzali, že prevádzkovateľ má verejnoprávnu povahu, naopak počas konania pred podaním žaloby uvádzali charakter obchodnej spoločnosti riadiacej sa súkromným právom tohto prevádzkovateľa upresňujúc, že odôvodnenie Súdneho dvora v uvedenom rozsudku vyplývalo z nedorozumení, ktoré vznikli pri písomných a ústnych vyhláseniach zástupcov Portugalskej republiky.

Posúdenie Súdnym dvorom

23 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že právna sila rozhodnutej veci sa spája len so skutkovými a právnymi bodmi, ktoré boli účinne alebo potrebne prejednané rozhodnutím súdneho orgánu vo veci samej (rozsudok z 19. februára 1991, Taliansko/Komisia, C-281/89, Zb. s. I-347, bod 14; uznesenie z 28. novembra 1996, Lenz/Komisia, C-277/95 P, Zb. s. I-6109, bod 50, a rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 44).

24 Ak uvedené nesplnenie povinnosti v tejto veci je tak isto, ako aj vo veci, o ktorej bolo rozhodnuté už citovaným rozsudkom Komisia/Portugalsko, založené na porušení článkov 12 a 28 šiestej smernice, je preto potrebné uviesť, že v tejto veci Portugalská republika vôbec neuviedla koncesionársku povahu prevádzkovateľa predmetných služieb ani vo fáze konania pred podaním žaloby, ani počas písomného konania pred Súdnym dvorom. Jediný údaj o právnej povahe prevádzkovateľa bol uvedený na pojednávaní, počas ktorého zástupca tohto členského štátu len uviedol povahu tohto prevádzkovateľa ako orgánu riadiaceho sa verejným právom a konajúceho ako orgán verejnej moci (pozri v tejto súvislosti rozsudok Komisia/Portugalsko, už citovaný, bod 26).

25 Počas konania pred podaním žaloby v tejto veci Portugalská republika však po prvýkrát pripustila, že prevádzkovateľom mostov ponad rieku Tejo v Lisabone je Lusoponte — Concessionária para a travessia do Tejo SA (ďalej len „Lusoponte“), konzorcium podnikov, ktorému po medzinárodnom vyhlásení verejného obstarávania bola udelená koncesia do 24. marca 2030, ktorá zahŕňala projekt výstavby, financovania, prevádzky a údržby súčasného mosta Vasco de Gama, ako aj prevádzku a údržbu predchádzajúceho Mosta 25. apríla.

26 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že aj keď v rámci konania o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES prislúcha Komisii preukázať ňou uvedené nesplnenie povinnosti, členské štáty majú však podľa článku 10 ES uľahčovať Komisii plnenie jej úlohy, ktorá spočíva podľa článku 211 ES najmä v zabezpečovaní uplatňovania ustanovení Zmluvy a opatrení prijatých orgánmi Spoločenstva v súlade s ňou. Pokiaľ ide

o overenie toho, či sa vnútroštátna právna úprava určená na zabezpečenie účinného vykonania smernice v praxi správne uplatňuje, Komisia je v značnej miere odkázaná na dôkazy poskytnuté dotknutým členským štátom, a preto tento členský štát nemôže nenamietať nekonkrétny charakter právnych skutočností a údajov o vnútroštátnej praxi predložených Komisiou a s tým spojenú neprípustnosť žaloby (pozri rozsudok Komisia/Holandsko, už citovaný, body 15 až 17 a citovanú judikatúru, ako aj rozsudok z 25. októbra 2007, Komisia/Írsko, C-248/05, Zb. s. I-9261, body 67 a 68, ako aj citovanú judikatúru).

27 Treba len konštatovať, že nový údaj Portugalskej republiky týkajúci sa právnej povahy prevádzkovateľa predmetných služieb zakladá dôležitú zmenu skutkovej podstaty, na ktorú Súdny dvor prihliadal v už citovanom rozsudku Komisia/Portugalsko, kde rozhodol o uplatnení článku 4 ods. 5 šiestej smernice a následne zamietol výhradu založenú na porušení článkov 12 a 28 tejto smernice, čo sa týka poplatkov vyberaných za cestný priechod ponad rieku Tejo v Lisabone. Za týchto podmienok nie je právna sila rozhodnutej veci platne namietaná Portugalskou republikou, keďže predmet tohto sporu a sporu vo veci, o ktorej bolo rozhodnuté už citovaným rozsudkom Komisia/Portugalsko, sú rozdielne, a to konkrétne v údajoch predložených týmto členským štátom Komisii v rámci tohto sporu.

28 Z toho vyplýva, že námietka neprípustnosti vznesená Portugalskou republikou proti žalobe Komisie musí byť zamietnutá ako nedôvodná.

O veci samej

29 Predovšetkým treba uviesť, že eventuálne nesplnenie povinnosti založené na nesprávnom uplatňovaní sadzby požadovanej na základe článkov 12 a 28 šiestej smernice predpokladá buď neuplatniteľnosť v tomto prípade článku 4 ods. 5 prvého pododseku šiestej smernice, alebo prípadne uplatniteľnosť tohto ustanovenia v kombinácii s druhým pododsekom toho istého odseku.

30 Ak je však článok 4 ods. 5 prvý pododsek šiestej smernice uplatniteľný, dodávka tovarov a poskytovanie služieb vykonané za protihodnotu vo vnútri krajiny nemôžu byť zdaniteľné, keďže sú vykonávané zdaniteľnou osobou DPH. Len v prípade, ak by nezdanenie uvedené v prvom pododseku smerovalo k závažnému narušeniu hospodárskej súťaže, druhý pododsek toho istého odseku 5 by nariaďoval, aby predmetné služby podliehali DPH.

O uplatniteľnosti článku 4 ods. 5 prvého a druhého pododseku šiestej smernice

— Argumentácia účastníkov konania týkajúca sa uvedeného prvého pododseku

31 Komisia tvrdí, že článok 4 ods. 5 prvý pododsek šiestej smernice nie je v tomto prípade uplatniteľný. Portugalské orgány v odpovediach, ktoré adresovali Komisii počas konania pred podaním žaloby, potvrdili, že Lusoponte je prevádzkovateľom súkromnoprávnej povahy, ktorý je koncesionárom verejného diela, je poverený prevádzkou mostov na rieke Tejo v Lisabone a vyberaním poplatkov spojených s prejazdom cez tieto diela od 1. januára 1996 v prípade Mosta 25. apríla a od 29. marca 1998 v prípade mosta Vasco de Gama. Prvá z kumulatívnych podmienok stanovená judikatúrou Súdneho dvora pre uplatniteľnosť uvedeného ustanovenia, t. j. verejnoprávna povaha prevádzkovateľa, nemôže byť preto splnená.

32 Portugalská republika pripúšťa, že prevádzkovateľ týchto spoplatnených mostov je konzorcium zložené z portugalských podnikov, jedného anglického podniku a jedného francúzskeho podniku. Toto konzorcium je však orgánom riadiacim sa verejným právom vzhľadom na predmet a cieľ prevádzky, ktorý mu bol zverený, na skutočnosť, že disponuje právomocami verejnej moci a že je podriadený správnemu právu.

33 Portugalská republika sa domnieva, že judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa článku 4 ods. 5 prvého pododseku šiestej smernice nedovoľuje zistiť, či sa nezdanenie subjektov, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje, daňou z pridanej hodnoty týka len „verejných orgánov“, ktoré predstavujú subjekty začlenené do verejnej správy, alebo či naopak „orgány riadiace sa verejným právom“ tiež spadajú pod toto ustanovenie. Tento členský štát na záver uviedol, že tak ako znenie tohto ustanovenia, tak aj zásada neutrality DPH vyžaduje zaradiť do režimu nezdanenia „orgány riadiace sa verejným právom“, akým je Lusoponte.

— Posúdenie Súdnym dvorom

34 Na úvod je vhodné uviesť, že Súdny dvor už rozhodol, že sprístupnenie cestnej infraštruktúry za poplatok je poskytovaním služieb za odplatu na základe článku 2 bodu 1 šiestej smernice (rozsudky Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 36; z 12. septembra 2000, Komisia/Írsko, už citovaný, bod 34; Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 46; Komisia/Holandsko, už citovaný, bod 30; Komisia/Grécko, už citovaný, bod 31, ako aj z 18. januára 2001, Komisia/Španielsko, C-83/99, Zb. s. I-445, bod 11).

35 Rovnako, ako to Súdny dvor už niekoľkokrát zdôraznil, analýza článku 4 ods. 5 prvého pododseku šiestej smernice vo svetle cieľov tejto smernice poukazuje na skutočnosť, že na to, aby sa uplatnilo pravidlo nezdaňovania, musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a síce výkon činnosti orgánom riadiacim sa verejným právom a konanie pri výkone týchto činností ako orgánu verejnej moci (rozsudky z 26. marca 1987, Komisia/Holandsko, 235/85, Zb. s. 1471, bod 21; Comune di Carpaneto Piacentino a i., už citovaný, bod 12, a z 25. júla 1991, Ayuntamiento de Sevilla, C-202/90, Zb. s. I-4247, bod 18. Pozri tiež rozsudky Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 39; z 12. septembra 2000, Komisia/Írsko, už citovaný, bod 37; Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 49; z 12. septembra 2000, Komisia/Holandsko, už citovaný, bod 34; Komisia/Grécko, už citovaný, bod 34; Komisia/Španielsko, už citovaný, bod 11, a z 13. decembra 2007, Götz, C-408/06, Zb. s. I-11295, bod 40).

36 V tomto spore Portugalská vláda predkladá detailné tvrdenie na podporu toho, že Lusoponte je orgánom riadiacim sa verejným právom. Toto tvrdenie je však bez akejkoľvek analýzy korporatívnej či inštitucionálnej štruktúry tohto subjektu. Len predmet a cieľ jeho činnosti ho dovoľujú kvalifikovať ako orgán riadiaci sa verejným právom. Priamy alebo nepriamy vzťah tohto subjektu s verejnou správou alebo jeho začlenenie do tejto správy nezohráva v tomto prípade žiadnu úlohu.

37 Tvrdenie Portugalskej republiky nemožno prijať.

38 V súvislosti s prvou podmienkou uvedenou v článku 4 ods. 5 prvom pododseku šiestej smernice, ktorá sa týka povahy orgánu riadiaceho sa verejným právom prevádzkovateľa, Súdny dvor už rozhodol, že činnosť vykonávaná jednotlivcom nie je oslobodená od DPH len preto, že je založená na plnení úkonov vyplývajúcich z právomoci orgánu verejnej moci (rozsudky z 26. marca 1987, Komisia/Holandsko, už citovaný, bod 21, a Ayuntamiento de Sevilla, už citovaný, bod 19).

39 Ak je preto činnosť založená na plnení úkonov vyplývajúcich z právomoci orgánu verejnej moci zverená nezávislej tretej osobe alebo je vykonávaná subjektom nepatriacim do systému verejnej správy vo forme nezávislej hospodárskej činnosti, vylúčenie podľa článku 4 ods. 5 prvého pododseku šiestej smernice nie je uplatniteľné (pozri v tomto zmysle rozsudky Ayuntamiento de Sevilla, už citovaný, bod 20, a z 26. marca 1987, Komisia/Holandsko, už citovaný, bod 22).

40 V tomto prípade je nepochybné, že Lusoponte je treťou osobou, ktorá nepatrí do verejnej správy a ani s ňou nemá žiaden vzťah. Konkrétne, tak ako je to uvedené v bode 25 tohto rozsudku, ide o konzorcium založené vo forme akciovej spoločnosti medzi portugalskými podnikmi, ako aj francúzskym podnikom a podnikom Spojeného kráľovstva, ktoré sa po vyhlásení verejného obstarávania stalo držiteľom koncesie vydanej portugalskou verejnou správou.

41 Za týchto podmienok treba konštatovať, že Lusoponte nemôže byť považovaný za „orgán riadiaci sa verejným právom“ podľa článku 4 ods. 5 prvého pododseku šiestej smernice. Toto ustanovenie nie je preto uplatniteľné na tento spor.

42 Keďže článok 4 ods. 5 prvý odsek šiestej smernice nie je v tejto veci uplatniteľný ani druhý pododsek odseku 5 sa neuplatňuje, keďže toto ustanovenie sa vzťahuje len na subjekty uvedené v prvom pododseku.

O nesplnení povinnosti vyplývajúcej z článku 12 ods. 3 písm. a) a článku 28 ods. 2 písm. e) šiestej smernice

— Argumentácia účastníkov konania

43 Komisia sa nazdáva, že portugalská právna úprava porušuje článok 12 ods. 3 písm. a) šiestej smernice, keďže na predmetné služby, ktoré nezodpovedajú službám uvedeným v prílohe H tejto smernice sa znížená sadzba DPH neuplatňuje.

44 V súvislosti s článkom 28 ods. 2 písm. e) uvedenej smernice sa Komisia domnieva, že ani toto ustanovenie nedovoľuje CIVA uplatňovať zníženú sadzbu. Aj keď sa znížená sadzba uplatňovala k 1. januáru 1991, pokiaľ sa však predmetné služby zdaňovali bežnou daňovou sadzbou, v tomto prípade od 24. marca 1992 do 31. decembra 1994, nemožno znovu zaviesť zníženú sadzbu. Takýto prístup má svoj základ v cieli, ktorý sleduje posilnenie zblíženia sadzieb DPH, ako je uvedené v druhom odôvodnení smernice Rady 92/77/EHS z 19. októbra 1992, ktorá dopĺňa spoločný systém dane z pridanej hodnoty, mení a dopĺňa smernicu 77/388 (Ú. v. ES L 316, s 1; Mim.

vyd. 09/001, s. 202), ako aj v odchylnej a prechodnej povahe tohto ustanovenia, ktorá zaväzuje k jej doslovnému výkladu.

45 Aj keď sa Súdny dvor nemohol stotožniť s takýmto doslovným výkladom, Komisia sa domnieva, že by bolo vhodné konštatovať, že portugalská právna úprava tým, že stanovuje 12 %-nú zníženú sadzbu na poplatky pri cestnom priechode ponad rieku Tejo v Lisabone, porušuje článok 28 ods. 2 písm. e) šiestej smernice.

46 Portugalská republika uvádza, že sadzba uplatnená v tomto prípade sa zakladá na článku 28 ods. 2 písm. e) uvedenej smernice, keďže na rozdiel od toho, čo je uvedené v písmene d) toho istého odseku, jedinou výslovne stanovenou podmienkou v prvom z týchto dvoch ustanovení je tá, podľa ktorej sa znížená sadzba uplatňovala na predmetné služby k 1. januáru 1991.

47 Portugalská republika na záver uvádza, že v tomto rozsudku Súdny dvor bude môcť len posúdiť prípadnú neuplatniteľnosť 5 %-nej sadzby a určí sadzbu, ktorú má CIVA namiesto toho uplatniť. Podľa tohto členského štátu, ak Súdny dvor potvrdí existenciu nesplnenia povinnosti vyplývajúcej z článkov 12 a 28 šiestej smernice, určite budú pretrvávať dôvody na uplatňovanie strednej 12 %-nej sadzby namiesto bežnej 21 %-nej daňovej sadzby.

— Posúdenie Súdnym dvorom

48 Uplatnenie prechodného režimu podľa článku 28 ods. 2 písm. e) šiestej smernice naráža v tomto prípade na dve právne prekážky.

49 Na jednej strane zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že znížená sadzba, ktorá sa môže uplatniť, nemôže byť nižšia ako 12 %. Ak je v tomto prípade nesporné, že Portugalská republika k 1. januáru 1991 uplatňovala na poplatky spojené s cestným prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone zníženú sadzbu, táto sadzba však bola odvtedy až dodnes vždy nižšia ako 12 %.

50 Na druhej strane, ako to uviedla aj Komisia, keďže sa bežná sadzba DPH uplatňovala na predmetné služby medzi 24. marcom 1992 a 31. decembrom 1994, Portugalská republika nebola oprávnená znovu zaviesť zníženú sadzbu.

51 Je potrebné pripomenúť, že právna úprava Spoločenstva týkajúca sa DPH je výsledkom postupnej harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov v rámci článkov 93 ES a 94 ES. Ako Súdny dvor už niekoľkokrát rozhodol, táto harmonizácia, postupne vykonaná prostredníctvom jednotlivých smerníc, a to najmä prostredníctvom šiestej smernice, je zatiaľ iba čiastočnou harmonizáciou (rozsudok z 5. decembra 1989, ORO Amsterdam Beheer a Concerto, C-165/88, Zb. s. I-4081, bod 21, a zo 7. decembra 2006, Eurodental, C-240/05, Zb. s. I-11479, bod 50).

52 Táto zamýšľaná harmonizácia teda doposiaľ nebola vykonaná, keďže šiesta smernica v článku 28 dovolila členským štátom, aby ponechali v účinnosti niektoré ustanovenia ich vnútroštátnych predpisov platné pred prijatím tejto smernice, ktoré by bez tohto súhlasu boli so smernicou nezlučiteľné (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 2000, Idéal tourisme, C-36/99, Zb. s. I-6049, bod 38, a Eurodental, už citovaný, bod 51).

53 Ako to však uvádza názov hlavy XVI šiestej smernice a jej devätnáste odôvodnenie, uvedený článok 28 má za cieľ dovoliť na prechodné obdobie poskytnúť možnosť postupného prijímania vnútroštátnej právnej úpravy v špecifických oblastiach.

54 Čo sa teda týka odchylného a prechodného režimu, článok 28 šiestej smernice sa musí vykladať doslovne (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. marca 2002, Komisia/Fínsko, C-169/00, Zb. s. I-2433, bod 34, a Eurodental, už citovaný, bod 54) a v súlade s jeho cieľom.

55 Pokiaľ v tejto veci platí, že bežná sadzba DPH sa uplatňovala na predmetné služby počas obdobia od 24. marca 1992 do 31. decembra 1994, Portugalská republika nie je oprávnená znovu stanoviť na predmetné služby zníženú sadzbu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. októbra 1991, Komisia/Španielsko, C-35/90, Zb. s. I-5073, bod 7; z 27. októbra 1992, Komisia/Nemecko, C-74/91, Zb. s. I-5437, bod 15; zo 16. septembra 1999, Komisia/Španielsko, C-414/97, Zb. s. I-5585, bod 29, ako aj Eurodental, už citovaný, bod 55).

56 Vzhľadom na to, že sa Portugalská republika v súvislosti s predmetnými službami podriadila harmonizovaným ustanoveniam šiestej smernice, nevyhne sa povinnostiam odvolávajúc sa na článok 28 ods. 2 písm. e) tejto smernice, keďže toto ustanovenie má úplne opačný cieľ, a to postupné prijímanie vnútroštátnej právnej úpravy v súlade s ustanoveniami šiestej smernice.

57 Rozdiel medzi znením článku 28 ods. 2 písm. e) šiestej smernice a tým istým odsekom 2 písm. d), na ktorý poukazuje Portugalská republika, neodôvodňuje iné riešenie ako to, ktoré vyplýva z predchádzajúcich dvoch bodov, keďže cieľ postupného prijímania vnútroštátnej právnej úpravy je spoločný s týmito prechodnými ustanoveniami.

58 Vzhľadom na to, že nie sú splnené podmienky na uplatnenie článku 28 ods. 2 písm. e) šiestej smernice, vyplýva z toho, že na poplatky spojené s cestným prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone sa mala uplatňovať bežná sadzba DPH.

59 Vzhľadom na všetky uvedené odôvodnenia treba konštatovať, že Portugalská republika si tým, že ponechala v účinnosti 5 %-nú zníženú sadzbu DPH uplatniteľnú na poplatky spojené s cestným prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 a 28 šiestej smernice.

O trovách

60 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Portugalskú republiku na náhradu trov konania a Portugalská republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Portugalská republika si tým, že ponechala v účinnosti 5 %-nú zníženú sadzbu dane z pridanej hodnoty uplatniteľnú na poplatky spojené s cestným prejazdom ponad rieku Tejo v Lisabone, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 a 28 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2001/4/ES z 19. januára 2001.**

2. **Portugalská republika je povinná nahradiť trovy konania.**

Podpisy